

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

27 Deum rep[re]hende[n]tium (Gott straffer) Nole. Rep[re]hen]dere deu[m]
de seueritate/ de benignitate/ de t[empor]is inequalitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

nes indocti et vitiosi: utique aliqui negligentia suorum preceptorum/aliqui sua propria malitia. Quippe dum opera laicis dare deberent student luxuriosis et alijs vanitatibus/ludis/spaciametibus/crapulis/arti gladiatorie/saltationibus/exercitijs virium. Inde danna non modica parentibus quorum substantia vanis et luxuriose consumpserunt/sed et sibiipsis maiora. Reddentes enim indocti efficiuntur improbos/parasiti/mimi/beneficium/seruitores balnearum: si tamen non peiora sequantur. Docet Seneca epistola. xx. quod causa quare scolastici non sunt morigerati primum est ex parte doctoris/primum ex parte discipulorum. Aliquid (inquit) precipientium vitio peccat: quod vos docet subtiliter disputare/non vivere. Aliquid discipulorum: quod propositum ad preceptores afferunt non animum excolendi/sed ingenium. Vult dicere/ quod hec sola est intentio scolasticorum contra ingenium colere per sciam/non autem animi per virtutes. Sed tale animum non tenuit Christus. dicit: Bonitatem et disciplinam et sciam doce me: ut ait Holkot le. lxxxj. B.

Octava nola est: ad titulos dignitatis magistralis perperare. Non computat quantum didicerint/sed quantum diu in vniuersitate steterit. et (ut eorum verbis utar) quantum propleuerint libros: videlicet ad magistratum vel doctoratum requisiti audierint/non an intellexerint. Tunc enim mor aduolant ad titulos magistrales/inde exultant. Quod fatue quod gloriis de titulo magistrali sine scia: Quod caupo quod gloriis de frondibus vernis ante tabernaculum/vbi pendulum et acidum vinum venditur a te: Sed nunquam et caupo suis fallaciarum artibus: Sunt certe aliqui sic fallacis assuefacti/ut logoyso fallendi alios ad extremum et se fallere incipiant: quod quod diu suasere alijs/aliqui persuadeant sibi: et quod falsum sciuerint verum credant. Ea que superius posita sunt sub prima turba et illic obmissa/possent hic sub metaphora nolae addi/aut alibi inseri: que ex Bernardo sumpsit etc.

Nona nola est: in disputando puicaciter contendere. Bone sunt disputationes et elucidatiue veritatis/dummodo presides sit resolutus et arguentes tranquilli. Et tunc ubi res cum contentione (que proculdubio ex inani gloria peccat nolente vinci) agit/non lumina/sed nebulae pedibunt. Tales clamosi apparere volunt coram hominibus vulgaribus: siquidem illos doctores putant quos sonorosius audierint clamantes. xlvi. dist. 5. j. et ij. Rogamus.

Ter. vi. post Letare. xxx. Martij.

Stulorum infinitus est numerus. Eccles. j. Euangelium.

Tricesima septima turba est: temerarie contra deum loquentium (Stroffnarren) Ipsi sunt qui deum in suis operibus corripuerunt. Dinoscunt autem tribus modis:

Prima nola est: arguere de nimia seueritate. Sunt qui de deo conuerunt cum multum affligunt/vel magna paupertate/vel infamia/vel persecutioe/vel infirmitate aut tentatione: dicentes deum esse crudeliter erga se vel alios tribulatos: et plus eis aduersitatis dare quam portare possint: et se a deo esse derelictos et abiectos. Quod quod grandis est hec stulticia fratres/ut

Deum reprehendentium

hoc putet esse seueritatis: qd est maxime iusticie/immo benignitatis & misericordie. Dicit mibi fr̄s: Si q̄s morte demeruisset: iudex at̄ eūdem flagellis cedere iuberet/ q̄tenus acerbissimā quā demeruerat mortē euaderet. Si in quā talis flagellatus argueret iudicē de seueritate nunquā maxim⁹ reputaret fatu⁹. Et nimirū nos tales fatui sum⁹: nos oēs in mūdū intrauim⁹ cū debito mortis eterne & oīm penalitatū: q̄ modo ḡ p̄tra dñm deū murmurare audebim⁹ q̄si sit seuer⁹/ cū flagello laudo nos sit p̄ssimus. Nemo ḡ amodo p̄ter flagella q̄ patit̄ arguat dñm seueritate. Memor potius sit illius qd & Gregorius in Mora. dr̄: Si deo inq̄t iusta placere scim⁹/ & pati nulla nisi q̄ deo placuerint possum⁹: iusta sunt cūcta q̄ patimur: & valde iniquū est si de iusta passione murmuram⁹. Si tibi dñs pius pater alapā dederit manu sua/ noli recalcitrare p̄tra eū pede affectus tue indignatōnis aut vilipēsionis: deteriore p̄tem reportabis: q̄ sursum r̄sus pugnat pede/ de facili dorsetenus reliditur.

Secūda nola est: arguere deū de nimia benignitate. Et quō h̄ in q̄s: Tribus modis. Vel qz recipit magnos p̄ctōres ad p̄niam: & dat eis magna dona. Vel qz tolerat male agētes diu in malis suis & nō punit. Vel qz dat impijs & sceleratis magnos p̄spitates. His videre facultatē taliū: Dic denuo in q̄ arguis dei benignitatem/ q̄tenus p̄petēter fatuitatē tuā tibi manifestare possim⁹. Ideo inq̄s i p̄mis qz recipit peccatores: hoc ip̄m & arguebāt in Ebusto scribe & pharisei Luc. xij. & de Zacheo Luce. xix. Noli eis fieri filius: s̄ sidera qz Eb̄us pastor est: ḡ relictis nonagintanouē/ q̄rit vnā p̄ditā ouiculā. Et pater est/ ḡ filiū p̄ditū suscipit. Hoc officū suū: p̄ ē p̄ctōres venit: p̄ctōres ḡ recipit. S̄ qd est secūdū p̄ qd turbant̄: h̄ est qz in malis p̄seuerātes diu tolerat: q̄ digni essent vt qz nō p̄uertunt a p̄ctis/ mox punirent a dño & perirēt. O frater si sic tecū & mecū egisset dñs/ vbi putas essem⁹ modico qz in p̄fundo inferni. Si mox post p̄ctū p̄mū/ sc̄m vel tertium/ immo cētēsimū/ etiā millesimū/ nos nō tolerasset misericorditer: fere oēs p̄sumpti fuissēmus. Nō sic autē fecit nobis: sed fm magnā misericordiā suā expectauit nos/ vt nostri miserē. Deo gr̄as. Qd ḡ tibi factū ē gaude: & vt alijs itidē fiat exopta. Porro qz p̄spā malis in peccato p̄seuerātibz de⁹ tribuit/ noli emulari: plane ad eoz bonū h̄ nō est/ sed grauissimā damnatōem. Si q̄dem h̄ agit dñs ad retribuendū eis mercedē de illo modico bono qd faciūt/ ne sit irremuneratū. Quā rōnem assignat Chrysostom⁹ de. pe. dist. iij. Quid ḡ turbamur i fratre. Tertia nola est: arguere deū de r̄pis inequalitate. Sunt stulti murmurādo p̄tra deū de aeris intēperie: vt cū est multa siccitas: vel cū est nimia inūdantia aquarū: vel cū est intensus calor vel frigus p̄durās: et h̄mōr: q̄si deus nō h̄n̄ disponat ista. Quāta q̄so hec stulticia: q̄si sapientia dei nō disponat oīa suauit̄: & sapientiōres simus deo: & cum vclz

Turba. XXVII. X

mus instruire quēadmodū mūdum regere debeat z gubernare. Is z
nozas tu qz vniculus es/z dñm regē celi/sapiam summā/o stulte ars
guere sup insipietī regimine niteris z inculpare: Abraam ait dño: Lo
quar ad dñm/cū sim cinis z puluis: Nunqd tu maior es patre nostro
Abraam: Vis ne tu o ignicule solē adiuuare facias: vj. q. j. si omnia. qz
si egeat tuo lumine lumen diuine sapie: z nō videat qd iustū/z bonū/
cū ipse sit pñm iustū: immo iusticia a qua omne qd iustū est/est iustū p
ma regula. Quid frustra niteris z fatigaris de tempestate aure dis
spuras/cū ppter tuū opinari/regere aut optare pñsus nihil mutet in re
bus: Nunqd ad vba tua pluerē cessat aut incipit: in nubibz tonat aut
fit silentiū: Cur nō qescas z agis q tue sunt ope: Veniat tibi rogo in
mentē pater ille eremita: q vt legit in Turaspaz/nunqz in orto potes
rat habere herbas vel fructus bonos: qz sepe murmurabat de aeris in
temperie. Accedēs aut ad quēdā aliū eremitā/inuenit euz pulchz ort
tum habere z oleribz z fructibz repletū. Interrogabat quō hoc ei acci
derit: z qd faceret. Rñdit q colebat z serebat z residuum deo pmittere
bat: nō postulās pluuiā vel serenū/sed deo pmitteres totū. Ex q exēplo
punctus sic z ipse fecit z postea bonū ortū habuit. Sic sic fac z viues
Merito qz seruus es/nō lz te ad altiora dñi tui rēdere: neqz ad alia ni
si ad ea q spectat ad officiū tuū respicere: z talia posteaqz cognoueris
diligēter exequi. Ita te facere iubet sapiēs Eccl. iij. Ea q pcepit tibi
deus/ semp cogita: z in plibz opibz eius ne fueris curiosus. Q, si vti
qz curiosus esse volueris z scrutari q dei sunt/nō sine tuo graui dāno
hoc erit: qpe q q scrutator est maiestatis, opprimet a glā. Bestia q
mōrem tetigerit lapidat. Mons h deus est z sua pñsilia/suūqz sapien
tissimū regimen. Retrabe pedē ne tibi ptingat qd ceruo q curiosi
digēs hōiem intueri ab eo sagitta peuit: qd ceruo homo/tibi curioso
deus. Qui aliena sibi nō pgrua vel nō pmensurata attentat officia
facere: si inde damnū qd lūne^o carpētarij vices supplere volens pas
sus fuit experiat/iuste patiet. Siqdem lignū findere volens/siffura se
claudēte cap^o māsit. Noli qz q mysteria sunt dei z sui officiū psumere
Doceat te sapiētissimus ille Apl^s/q stans ad dei maiestātē nihil in ea
scrutari temere psumpsit: sed stupēs exclamauit: O altitudo diuitiaz
sapie z scie dei: qz incomphensibilia sunt opa eius/z inuestigabiles zē.
Sciebat qz hoc est illud mare magnū/pfundū/in quo natat ouis/sub
mergit elephas. Noli qz te p fundo pmittere/sed fide z admiratōe sup
natato. Humiliare sub potētī manu dei: ei seruire nitere z placere: z
veniet miserationes eius sup te/dum als tua curiositate perires. Ro
gemus dominum.

Sabbato post Petare. xxxi. Martij.
Stultoz infinitus est numerus, Eccl. i. Evangelium:

z